

Iktatószám: 35909/10.11.2023

A Babeş–Bolyai Tudományegyetem Tudományos Tanácsának ajánlásai / álláspontja a kutatási eredményeknek a tanulmányzáró dolgozatokban való felhasználására vonatkozóan

A Babeş–Bolyai Tudományegyetem Tudományos Tanácsa (CS-UBB) a BBTE Doktori Tanulmányok Intézete Igazgatójának kérésére általános ajánlásként az alábbi álláspontot fogalmazza meg:

A Babeş–Bolyai Tudományegyetem (BBTE) stratégiai terve a kiválósági tudományos kutatást a modern oktatás alapjaként kívánja pozícionálni, és elsődleges stratégiai céljaként a kutatásalapú oktatásfejlesztést tűzi ki. Így a BBTE keretében végzett kutatási tevékenység, beleértve azt is, amikor szakterület-specifikus formában/ környezetben való megjelenést eredményez, gyakran egy vagy több egyetemi hallgató részvételével zajlik. Ilyen esetekben a mentorok feladata gondoskodni arról, hogy a hallgatók neve szerepeljen az adott publikáció (cikk, könyv, szabadalom stb.) szerzői között vagy a köszönetnyilvánítás listáján (a szakterületen bevett gyakorlattól és a hozzájárulás mértékétől függően).

Ugyanakkor ajánlatos, hogy a hallgatók ezeket az eredményeket a tanulmányzáró dolgozatukban is felhasználják (legyen az szakdolgozat, magiszteri dolgozat, doktori értekezés vagy egyéb szöveg). A doktori értekezések esetében ez ráadásul nem csak ajánlás, hanem kötelező jellegű, például a Nemzeti Oktatási Minisztériumnak a doktori cím odaítélésére vonatkozó országos minimumkövetelmények jóváhagyásáról szóló, 2018. szeptember 17-i 5110/2018-as számú Rendelete szerint.

A hallgatók által elért kutatási eredményeknek a tanulmányzáró dolgozatukban való felhasználása az alábbiakban ismertetett elvek betartása mellett a rangos egyetemeken bevett gyakorlatnak számít világszerte. Ennek a gyakorlatnak az alkalmazását a Babeş–Bolyai Tudományegyetemen is szorgalmazzuk. Hangsúlyozzuk, hogy ez a gyakorlat nem minősül önplagizálásnak, mivel egy szakdolgozat, egy magiszteri dolgozat vagy doktori értekezés, illetve egy habilitációs értekezés nem minősül „publikációnak” a román jogszabályok és az akadémiai közösség általánosan elfogadott szabályai szerint, az önplagizálás meghatározása esetén. A „hasonlósági százalék” bármilyen módon történő felhasználása az eredmények ilyen jellegű újrafelhasználásával szembeni érvként indokolatlan, és ráadásul hitelteleníti az eredetiség ellenőrzésére vonatkozó jogszerű eljárásokat.

1. A folyóiratokban/ könyvekben/ stb. megjelent publikációkat társszerzőként jegyző hallgatóknak joguk van ahhoz, hogy a tanulmányzáró dolgozatukban felhasználják a korábbi publikációk anyagát anélkül, hogy azt az általuk is írt szöveghez viszonyított feltételezett (vagy rosszul értelmezett) „eredetiség” miatt újra kellene fogalmazniuk.

Ésszerű a hallgatóktól kérni, hogy szakdolgozatuk/ magiszteri dolgozatuk/ doktori értekezésük számára szerkesszenek anyagot a korábban megjelent munkáikból, de csak olyan mértékben, amennyiben (a) a formátum vagy a gondolatmenet egységesítése/ összehangolása szükséges a munka többi részével, (b) az anyag kibővítése hasznos (például kontextusba való helyezés céljából), (c) más nyelvre történő fordítás szükséges. Határozottan visszautasítandó megoldások az alábbiak:

i. Egy dolgozat lefordítása egy másik nyelvre csak azért, hogy az ne hasonlítson a hallgató által írt eredetihez.

ii. A dolgozat egy részének átfogalmazása, mert a Turnitin/ iTHENTICATE stb. plágiumszűrő alkalmazások szerint a saját, már megjelent cikkhez/ fejezethez való hasonlóság aránya túl magas lenne.

Így például, ha egy hallgató gyűjtötte az összes adatot, és ő írta majdnem a teljes szöveget egy már megjelent publikációhoz vagy hozzájárult a szöveg létrejöttéhez, akkor az anyagot önmagában is felhasználhatja, még akkor is, ha a hasonlósági százalék majdnem 100%-os lenne a dolgozat egy fejezeténél, amennyiben feltünteti, hogy az adott fejezet alapját az említett publikáció képezi, amelynek szerzője a hallgató.

Fontos észrevétel, hogy bár az adatoknak a doktori értekezésekben/ disszertációkban stb. történő újrafelhasználása bevett gyakorlatnak számít, a szellemi tulajdon jogi/ formális vonatkozásait (szerzői jog) szintén figyelembe kell venni. A legtöbb kiadónak egyértelmű, nyilvános irányelvei vannak a tanulmányzáró dolgozatok anyagának újrafelhasználására vonatkozóan.

2. A hallgatók nem rendelkeznek a teljes publikáció (cikk, könyv stb.) felhasználási jogával, amennyiben társszerzők. A tanulmányzáró dolgozatokban bemutatják a közvetlenül általuk (vagy jelentős hozzájárulásukkal) az adott kiadványban létrehozott, megírt/ szerkesztett szövegrészeket és konkrét eredményeket (pl. táblázatok, grafikonok, kódok, bizonyítások stb.). **Amennyiben a saját publikációból származó, de más társszerzők által írt/ létrehozott szövegrészeket vagy adatokat használnak fel, az ilyen jellegű újrafelhasználást a lehető legkevesebbre kell korlátozni, és mint ilyet ki kell emelni** (azaz harmadik fél hozzájárulása, amely egyenértékű a szakirodalomból származó adatok bemutatásával – és ekként kell hivatkozni rá), hogy ne lehessen összetéveszteni a hallgató saját eredményeivel/ hozzájárulásaival.

A teljesség igénye nélkül, néhány konkrét példa olyan helyzetekre, amikor az adatok újrafelhasználása lehetséges:

i. A hallgató hozta létre a táblázatokban/ ábrákban közölt kísérleti adatok egy részét, de nem járult hozzá a szöveg megírásához; ebben a helyzetben felhasználhatja a szóban forgó táblázatok/ ábrákat, de nem elfogadható a többi társszerzők által írt szöveg felhasználása, hanem a szakdolgozatát/ magiszteri dolgozatát/ doktori értekezését a „saját szavaival” kell írnia.

ii. Két hallgató járult hozzá a publikáció bizonyos bekezdéseikhez; elfogadhatatlan, hogy mindketten pontosan ugyanazt a bekezdést használják fel eredetiben a saját dolgozatukban.

iii. A hallgató olyan eredményeket mutatott be, amelyek méréseit mások végezték. Ilyen esetekben a mérések eredményei fontosak lehetnek, de semmiképpen sem szabad azt sugallni, hogy mindent a hallgató végzett – de a hozzájárulását fel kell tüntetni. Kölcsonösen fel kell tüntetni a nevét, ha a hallgató hozzájárulása az volt, hogy méréseket végzett a mások által szolgáltatott mintákon.

iv. A hallgató olyan munkát végzett, amelynek keretében kísérleteket ismételt meg/ méréseket végzett azok reprodukálhatóságának ellenőrzése céljából, anélkül, hogy ez új következtetéseket/ megfigyeléseket eredményezett volna. Ilyen esetekben a munkát a tanulmányzáró dolgozatban ilyen jellegűként kell elismerni, (és például alapképzési szinten ez önmagában is elegendő lehet), de a tanulmány repetitív jellegét fel kell tüntetni explicit módon.

v. A csapatban két hallgató volt, különböző képzési ciklusokból – az egyikük a másikkal a tutora/ társirányítója volt (pl. egy doktorandusz-hallgató és egy alapképzésben részt vevő hallgató). Amennyiben a doktorandusz-hallgató közvetlenül hozzájárult az alapképzésben részt vevő csapattárs-hallgató szakdolgozatában bemutatott adatok létrehozásához és feldolgozásához, elfogadható, hogy azokat felhasználja saját doktori értekezésében. Hangsúlyozzuk azonban: a témavezetői szerep önmagában nem jogosítja fel a szellemi tulajdonra vagy a társszerzősége, ha a témavezető nem járult hozzá közvetlenül ezekhez az eredményekhez. Az ilyen helyzet nem indokolja azt sem, hogy ugyanazt a szöveget mindkét hallgató felhasználja.

Az egyes karok kiegészíthetik ezt az ajánlást a saját szakterületükön alkalmazott eljárásokat tükröző külön javaslatcsomaggal, és javasolhatják állandó belső szakértői bizottságok létrehozását, amelyek tanácsadással és döntéshozói segítséggel szolgálhatnak a vitatott kérdésekben.